

การทำราชการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙

สถาบันเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการศึกษา “การทำราชการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” กว่า ๑๐ ปี ที่สถาบันเศรษฐกิจพอเพียง ได้ศึกษา พบความจริงที่สะท้อนความรู้สึกของคนไทยเป็นอย่างยิ่ง โดย พบเจอนปมที่ซับซ้อนแยบยล ควบคู่ไปกับ ขบวนการทำลาย ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ที่ฝังรากลึกแทรกตัวอยู่ในระบบการเมือง แบบเสรีประชาธิปไตย ระบบบริหารราชการแผ่นดิน และระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ที่ได้รับการปลุกฝังจากกลุ่มพวกที่ไม่นิยมการปกครองในระบบสมบูรณาญาสิทธิราช ผนวกกับการมีเป้าหมายเพื่อการยึดครองแผ่นดิน จากมหาอำนาจทางเศรษฐกิจกลุ่มต่างๆ เช่น

๑. กลุ่มจักรวรรดินิยม กลุ่มทุนนิยมเก่า ได้ใช้ขบวนการล่าอาณานิคมแบบใหม่ บันไดสามขั้นสู่การยึดครองแผ่นดิน ได้แก่ ขั้นที่ ๑ ครอบงำ การนำเอาระบบการศึกษาแบบตะวันตกมาใช้ ครอบงำระบบคิดของคนในประเทศต่างๆ ไปทั่วโลก ขั้นที่ ๒ ควบคุม โดยระบบการเมืองแบบเสรีประชาธิปไตย ใช้ ส.ส.ในสภาเพื่อออกกฎหมายให้เอื้อต่อกลุ่มผลประโยชน์ในระบบทุนสามาถัย ขั้นที่ ๓ ครอบครอง การยึดครองชาติทั้งอำนาจอธิปไตยทางเศรษฐกิจและการเมือง ซึ่งมีผลโดยตรงต่อความมั่นคงของชาติ โดยที่เราไม่เคยรู้เท่าทันได้เลย

๒. การนำระบบเศรษฐกิจและการเมืองดังกล่าวมาใช้กันอย่างขาดสติ ทำให้โลกประสบกับสภาวะวิกฤติหึ่งสี่ด้าน ได้แก่ ๑) วิกฤติเศรษฐกิจ พลังงาน การเงิน การขาดแคลนน้ำและอาหาร ๒) วิกฤติสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสภาวะโลกร้อน ส่งผลต่อการละลายของน้ำแข็ง การสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตในมหาสมุทร ฯลฯ ๓) วิกฤติการณ์สังคมและโรคระบาดอุบัติใหม่ที่รุนแรง ๔) วิกฤติภัยสงครามอันเกิดจากความขัดแย้งทางลัทธิ ความเชื่อ ศาสนา การเอาเปรียบแย่งชิง ยึดครอง ทรัพยากรการผลิต ฯลฯ

๓. ระบบการศึกษาจากตะวันตกเป็นการศึกษาเพื่อความชำนาญเฉพาะด้าน ซึ่งทำให้ระบบราชการมีระบบ การบริหารที่ต้องแยกออกเป็นส่วนๆ ตามบทบาทหน้าที่แบ่งภารกิจไปตามกระทรวง ทบวง กรม การบริหารจัดการงานและ งบประมาณตัดขาดจากกัน ทำให้ไม่สามารถการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบได้ โดยเฉพาะการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่รัฐบาล ส่วนกลาง ปัญหาความยากจนที่มีสาเหตุที่เกี่ยวพันกับเรื่องต่างๆจำนวนมากจึงไม่เคยได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้อง

และกลายเป็นเงื่อนไขเพื่อหาเสียงของนักการเมืองโดยความไม่รู้เท่าทันของประชาชน เช่น โครงการประชานิยม จ่านาข้าว เกษตรแปลงใหญ่ เกษตรสีจูดศูนย์ ฯลฯ)

๔. ในรัฐธรรมนูญได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของพระมหากษัตริย์ไว้เพียงเพื่อให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ และให้คำตักเตือนเท่านั้น แต่ทำไมพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ จึงต้องทรงเหน็ดเหนื่อย ต้องทำงานหนักอยู่อย่างนี้นักหนา ที่ต้องเหน็ดเหนื่อยก็เพราะประชาชนยังยากจนอยู่ และเมื่อเขาอยากจนเขาจึงไม่มี อิศราภาพ เสรีภาพ เขาจึงเป็นประชาธิปไตยไม่ได้ ซึ่ง หมายถึง ความ เป็น “ทาส” ทาสสมัยใหม่ที่เราก็ดูเหมือนจะไม่เคยรู้ว่าเป็น ได้แก่ ทาสทางการศึกษา การลงทุนเพื่อใบปริญญาแค่เป็นใบเบิกทางเพื่อเป็นลูกจ้างและสร้างความร่ำรวยให้กับระบบทุน ทาสของระบบเศรษฐกิจ ทำงานอย่างหนักเพื่อใช้หนี้ การศึกษา บ้าน รถ ปัจจัยการผลิต ฯลฯ) ทาสเทคโนโลยี มือถือ Internet TV digital ทาสการเมือง กว่า ๔๐ ปีแล้วเรายังไม่รู้เลยว่าประชาธิปไตยหน้าตาเป็นอย่างไร ก็มีแค่ได้เห็นกลุ่มผลประโยชน์สองฝ่ายทะเลาะกัน เปลี่ยนชั่วอำนาจกันไปมาจากนายทุนการเมือง กับ นายทุนขุนศึก กลุ่มแล้วกลุ่มเล่า กับแก้รัฐธรรมนูญกันไม่รู้กี่ครั้ง เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของหมู่กลุ่มดังกล่าว

๕. แผ่นดิน เป็น ปัจจัยสำคัญของการมีชีวิตอยู่และคงความเป็นประเทศ การรักษา แผ่นดินของบรรพบุรุษไว้ให้ถึงลูกหลานถือเป็นความมั่นคงของชาติ แต่การที่สะใภ้คนไทยกว้านซื้อที่ดินให้เขยต่างชาติ การแย่งซื้อที่ดินเพื่อการเก็งกำไร การที่ราคาที่ดินมีราคาสูงชันอย่างน่ากลัว จนอาจทำให้คนไทยไม่สามารถรักษาที่ดินไว้ให้บุตรหลานได้ คำถามที่น่ากลัวจนไม่กล้าตอบ คือ ใครจะมาเป็นเจ้าของที่ดิน ใครเป็นเจ้าของประเทศไทยในอนาคต

๖. สภาพปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจ และ ส่งเสริมการเกษตรที่ผิดพลาด เกษตรเคมีเชิงเดี่ยวที่พึ่งพาระบบทุนภายนอกทั้งระบบ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบในวงกว้างทั้งด้านเศรษฐกิจ หนี้สินเกษตรกร ความยากจน สุขภาพอนามัยจากสารพิษที่ตกค้างในผลผลิต ที่ดิน น้ำ อากาศ ปัญหาสิ่งแวดล้อม สภาพภูเขาหัวโล้นโล่งเตียน จากการถูกแผ้วถางและเผาเพื่อนำที่ดินมาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การชะล้างพังทลายตะกอนดินทับถมในแหล่งน้ำชลประทาน เขื่อน อ่างเก็บน้ำ ทำให้ประสิทธิภาพในการกักเก็บน้ำลดลง ส่งผลกระทบต่อปัญหาน้ำท่วม และปัญหาขาดแคลนน้ำตามมา เป็นอยู่อย่างนี้ ให้เห็นกันช้วนตาปี และมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นตามลำดับ

ท่านผู้นำไทยได้นำเสนอให้องค์กรสหประชาชาติ ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการแก้ปัญหาของโลกเพื่อความยั่งยืน จะเป็นไปได้หรือไม่ เพียงใด ? ยังเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วง ! เพราะผู้ที่มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงทั้งหลาย โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักวิชาการ และนักธุรกิจในทุก ระดับ มีความเข้าใจเพียงใดในพระราชดำรัสของพระองค์ท่านที่ว่า “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐานความมั่นคงของประเทศ เป็นทฤษฎีใหม่ เป็นตำราใหม่ สามารถที่จะปรับปรุง หรือปรับใช้ให้เศรษฐกิจ

ของประเทศและของโลกพัฒนาดีขึ้นได้” ซึ่งดูเหมือนยังไม่มีคำตอบชัดเจนในแนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้อย่างจริง (เช่นตลก เศรษฐกิจพอเพียงแต่ลงท้ายการนำไปสู่การปฏิบัติก็ยังเป็นทฤษฎีเก่า เศรษฐกิจตาโต เหมือนเดิม)

คนไทยควรได้รับทราบ ผลการศึกษาสำหรับการทำราชการของพระองค์ท่าน โดยเฉพาะการศึกษาเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง พระราชนิพนธ์พระมหาชนก รวมทั้ง ส.ค.ส.พระราชทาน ๒๔ ปี นั้น พระองค์ท่านได้ให้ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหาไว้ อย่างเป็นรูปธรรมแล้ว ดังนี้

๑.เคล็ดลับการทำความเข้าใจในพระราชดำริ พระราชดำรัส และ วิธีคิดของพระองค์ ได้อย่างถูกต้องนั้นจำเป็นต้องศึกษา “คำศัพท์” และความหมายที่พระองค์ได้ให้ไว้ หรือที่เรียกว่า “คำศัพท์พระราชทาน” เท่านั้น ซึ่งเท่าที่ผ่านมาพวกเรามากจะ สรุปลกันเอาเอง เช่น เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา (พระองค์ท่านไม่เคยมีพระราชดำรัสว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาเลย) ทั้งที่พระองค์ท่านทรงพระราชทาน “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นหนึ่งในศาสตร์พระราชทาน และมีสถานะเป็น “ทฤษฎีใหม่ในการพัฒนาของโลกเพื่อให้เกิดความยั่งยืน”

๒.พระองค์ท่านสามารถอธิบายปัญหาของทั้งโลกไว้ในกระดาษแผ่นเดียว(ส.ค.ส.พระราชทานปี๒๕๔๗) และพระองค์ท่านทรงพระราชทานวิธีแก้ปัญหของทั้งโลกได้ด้วยคำว่า สามัคคี และ ต้องรู้จัก “พอ” เพียงคำเดียวเท่านั้น

๓.พระองค์ท่านทรงเป็นนักพัฒนาประชาธิปไตย ที่เก่งที่สุดคนหนึ่งที่ทรงให้แนวทางแก้ไขการพัฒนาที่ต้นเหตุ คือ แก้ที่ความยากจน อย่างเป็นขั้น เป็นตอน จากพออยู่ พอกิน พัฒนาขึ้น เป็นอยู่ดี กินดี และอยู่เย็นเป็นสุข เพื่อให้เป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขที่แท้จริง โดยให้ “ ทำสงครามกับความยากจน”

๔. ในพระราชนิพนธ์พระมหาชนก มหาภาพแห่งมิลิรานครนั้น(ประเทศไทย)

๔.๑ ได้แสดงนัยยะแห่งการเกิดทุกข์ที่เกิดจากเมืองอวิชา ความขัดแย้งที่เกิดจากการยุบ และการแย่งชิงผลประโยชน์ของพี่น้องตระกูลเสรี (เสรีประชาธิปไตย และเศรษฐกิจเสรี ซึ่งล้วนแล้วแต่นำไปสู่การผูกขาดทั้งสิ้น) จนทำให้เมืองมิลิราถึงกับล่มจมเลยทีเดียว

๔.๒ การฟื้นฟูประเทศต้องทำสองด้านไปพร้อมๆกันคือ ๑) ให้ประกาศและใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการฟื้นฟูประเทศ และ ๒) ทำการปฏิวัติการศึกษา โดยหันกลับไปใช้องค์ความรู้ภูมิปัญญาของแผ่นดิน จัดตั้งโพธิยาลัย มหาวิทยาลัย ขึ้นเป็น “สถานอบรมสั่งสอนให้เบ็ดเสร็จ” (โดยเน้นไปที่การปรับวิธีคิด และวิธีการทำงาน ภายใต้อิทธิพลเศรษฐกิจพอเพียง)

๔.๓ นอกจากนั้นยังได้พระราชทานแนวทางในการฟื้นฟูต้นมะม่วงที่มีผลไว้ ๔ วิธี หรือ “แก้มรรควิธี” โดยเริ่มจากการ ๑) เพาะเมล็ด ๒) ถนอมราก ๓) ปักชำกิ่ง ๔) เสียบยอด ๕) ต่อตา ๖) ทาบกิ่ง ๗) ตอนกิ่งให้ออกราก ๘) ร่มคว้นต้นที่ไม่มีผล และ ๙) ซิวาณูสงเคราะห์ ซึ่งล้วน

แล้วแต่เป็นการเน้นไปที่เยาวชน การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม สร้างเงื่อนไขและส่งเสริมให้คนดี ได้ปกครองบ้านเมือง อยู่เหนือคนไม่ดี การพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ จึงเป็นพันธกิจที่สำคัญที่สุดใน การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมนุษย์ที่ได้รับการปรับวิถีคิดแล้วเท่านั้นที่จะเป็นผู้สร้างเงื่อนไข ทำให้เกิดสมดุล ระหว่างการอนุรักษ์ฟื้นฟู และการพัฒนาและบริหารไม่ให้สุดโต่งไปด้านใดด้านหนึ่ง

๔.๔ ซึ่งต่างกับระบบทุนนิยม ที่ส่งเสริมกิเลส เน้นเป้าหมายเพื่อสนองการเสพวัตถุ แต่เพียงอย่างเดียวซึ่งผลการพัฒนาได้ก่อผลกระทบเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และการทำลาย วัฒนธรรมอันดีงามอย่างต่อเนื่องและรุนแรง ลัทธินี้ทำลายถึงรากเหง้า คือ จิตวิญญาณของมนุษย์ให้ หลงอยู่ในโมหะภูมิ (สื่อโมหะภูมิที่ทำให้ผู้คนหลงมกภายในวัตถุ และเงินตรา)

๕. เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นลัทธิเศรษฐกิจใหม่ เป็นทฤษฎีใหม่ในการพัฒนาประเทศ ที่มีคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

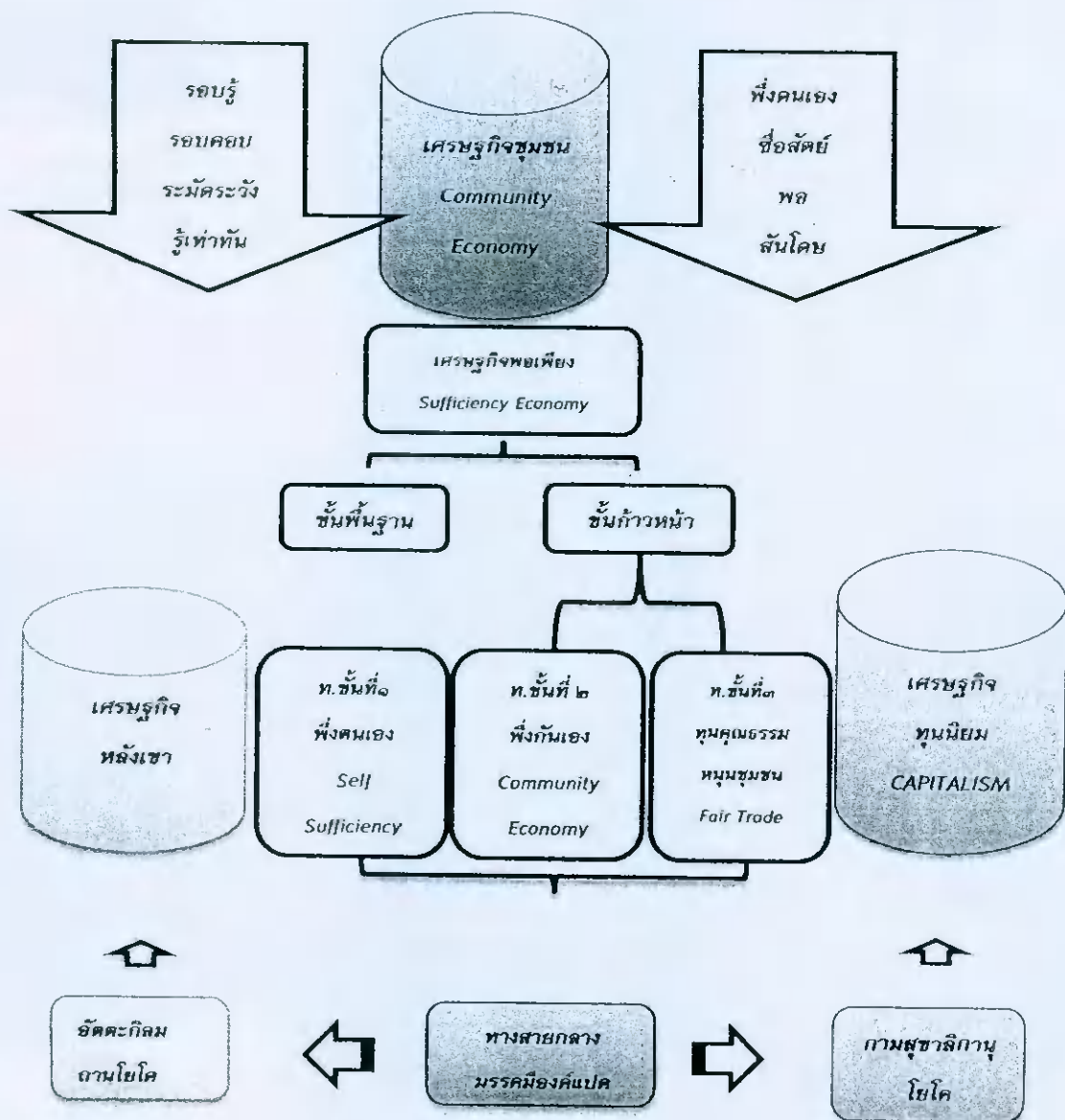
๕.๑ ปรัชญาของ “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่พระองค์ทรงพระราชทานไว้ ความว่า “คำว่า พอ ก็ พอ เพียง นี้ก็ พอ แค่นี้ยะ ” คำว่า พอ หรือ สันโดษ นี้เป็นปรัชญา ว่า ถ้าเรา รู้จักพอ ไม่โลภ ไม่เบียดเบียน แค่นี้คนเราก็อยู่กันอย่างมีความสุขแล้ว

๕.๒ แนวทางการดำเนินชีวิตก็ต้องยึดทางสายกลาง ที่ต้องมีความเห็นที่ถูกต้อง มีคำรึที่ จะออกจกทุกข์ ต้องมีศีล ทั้งทาง วาจา การกระทำ ต้องประกอบสัมมาชีพ มีความเพียร มี “สติ” ความระลึกรชอบ และมีความมุ่งมั่น มีสมาธิ เพื่อใช้กำกับ “อวิชชา” คือ ความโลภ โกรธ หลง ซึ่งต่างกับแนวทางดำเนินชีวิตของ “ระบบเศรษฐกิจทุนนิยม” ที่ใช้ความโลภ เป็นตัวขยายการ เจริญเติบโตของระบบ มีการแบ่งงานกันทำ ใช้เงินเป็นตัววัด การเจริญเติบโต วัดโดยอัตราความ เจริญเติบโตของ ผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ความแตกต่างในความไม่สมดุลของ Demand และ Supply ในสินค้าและบริการ เป็นเงื่อนไขให้เกิดการค้าขายในที่ไกลออกไปเกิดการค้าขายระหว่างประเทศ เศรษฐกิจทุนนิยมสร้างความมั่งคั่งให้กับผู้ที่ปัจจัยการผลิตที่เหนือกว่า แต่ ส่งผลให้การกระจายรายได้ ไม่เป็นธรรม จึงเกิดแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับชุมชน แรงงานและกรรมกร Communism Socialist ขึ้นมาต่อสู้กับระบบทุนข้างต้น เกิดสงครามเย็นไปทั่วโลก และมาหยุดที่ประเทศไทยด้วยพระปรีชา สามารถของพระองค์ท่าน ดังนั้นตลอดช่วงเจ็ดสิบปีของการครองราชย์ พระองค์ท่านได้ทรงพัฒนา ระบบเศรษฐกิจใหม่ของโลกที่อยู่ท่ามกลางระหว่างระบบเศรษฐกิจแบบเก่าทั้งสามระบบ ดังแสดงใน รูปข้างล่าง

๕.๓ เศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นทฤษฎีใหม่ในการพัฒนาโลกเพื่อให้กลับมายั่งยืน นั้นอยู่ท่ามกลาง ระบบเศรษฐกิจแบบเก่าทั้งสาม (แสดงไว้ในรูปข้างล่าง) โดยไม่ได้ปฏิเสธระบบ เศรษฐกิจหลังเขา (Self Sufficiency) เศรษฐกิจชุมชน (Community Economy) และ เศรษฐกิจทุน นิยม (Capitalism) เพียงแต่เข้าไปปรับที่ปัญญาของผู้คนให้มีสำนึกในคุณธรรม และดำเนินการตาม แนวทางสายกลาง มีทฤษฎีใหม่ๆจำนวนมากประกอบกันขึ้น เช่น ทฤษฎีใหม่ด้านการผลิต ที่คำนึงถึง คุณภาพของทรัพยากรการเกษตรที่สำคัญได้แก่ ดิน น้ำ ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ ที่เน้นการ

ผลิตที่หลากหลายเพื่อการบริโภคก่อน พึ่งพาตนเองและธรรมชาติ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ต้องแปรรูปแล้วจึงขาย แต่ขายในที่ที่ไม่ไกลก่อน ผู้ผลิตกำหนดราคาได้เอง ตามความเหมาะสมและได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค ด้วย มาตรฐานความปลอดภัยที่สูงที่สุด (เพราะเป็นการผลิตเพื่อการบริโภค)

รูปภาพ แสดงความสัมพันธ์ของเศรษฐกิจพอเพียงกับลัทธิเศรษฐกิจแบบอื่นๆ

๔.๔ เศรษฐกิจพอเพียง มีหลักการ ซึ่งประกอบด้วย หลักสำคัญ หลักคิด หลักธรรม หลักปฏิบัติ ตลอดจนมี “ศาสตร์พระราช” ที่ทรงคิดค้นขึ้นไว้ให้เป็นเครื่องมือที่นำไปใช้ในการทำงาน ที่ประกอบด้วยกัน ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟู ดิน น้ำ ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ ๒) ด้านการพัฒนามนุษย์ให้มีสำนึกในคุณธรรมที่เน้นไปที่เจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎี นักธุรกิจ ในทุกระดับ และ ๓) ด้านการพัฒนาและบริหาร เช่น เศรษฐกิจพอเพียง และ เกษตรทฤษฎีใหม่ ภูมิ-สังคม วิชาศีลธรรม (ธรรมชาติ ไร้สารพิษ) ฯลฯ

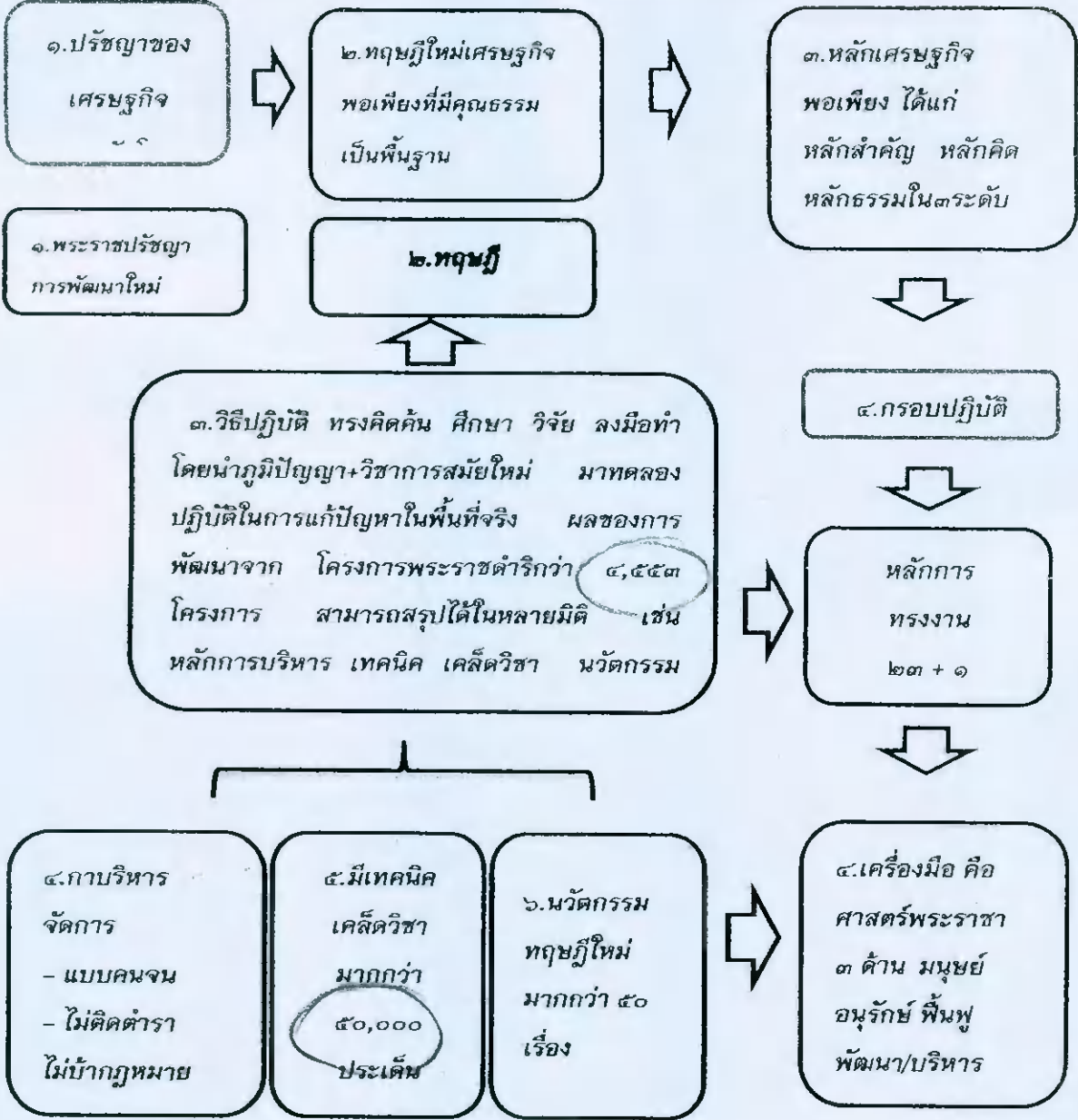
๖. หลักการทรงงานเป็นผลสรุปได้จากแนวทางการปฏิบัติที่ได้จากโครงการพระราชดำริซึ่งมีความ สำคัญมาก สามารถนำมาเป็นกรอบการปฏิบัติงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ และ พิจารณาโครงการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ที่ไม่ได้เน้นการวิเคราะห์โครงการแบบเก่า (BC Ratio IRR)

หลักการทรงงาน “รู้ รัก สามัคคี” นั้นคำว่า “รู้” คำเดียว หมายถึง อริยะสัจสี่ รู้ปัญหา รู้ถึงสาเหตุ รู้วิธีแก้ โดยไปแก้ที่เหตุคืออวิชชา คือความโลภ โกรธ หลง คำว่า “รัก” หมายถึง ศรัทธา และการทำงานให้สำเร็จ ไม่มีใครทำสำเร็จได้ด้วยคนเดียว โดยเฉพาะปัญหาของชาติบ้านเมือง ต้องใช้ “ความสามัคคี” เป็นพลังจ้ำจุนแผ่นดิน

หลักการทรงงานนั้นเกษตรกรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ โดยผ่านหลักการสำคัญ ที่เรียกว่า “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” โดยต้องศึกษาหลักการทรงงานทั้ง ๒๓ หลักการ ให้เข้าใจตามพระราชประสงค์ โดยต้องนำไปปฏิบัติจึงจะเข้าถึง และเมื่อได้ปฏิบัติจนเข้าใจแล้วเกิดผลของการพัฒนาขึ้น เป็น นวัตกรรมใหม่ๆ เช่น

- ทฤษฎีบันได ๙ ขั้น สู่ความพอเพียง
- ภูมิ-สถาปัตยกรรม
- กลีกรมธรรมชาติ
- โคก หนอง นา โมเดล (บนโคกปลูกป่าสามอย่างประโยชน์สี่อย่าง ในหนองกักน้ำทำทฤษฎีใหม่
- หลุมพอเพียง
- เศรษฐกิจการเกษตรแบบพอเพียง
- การบริหารจัดการน้ำแบบหลุมขมครก
- ชุมชนจัดการตนเอง (บวร)
- การวิเคราะห์โครงการแบบใหม่ (ที่ใช้หลักการทรงงานเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาโครงการ)

ความสัมพันธ์ของพระราชปรัชญากับทฤษฎีใหม่เศรษฐกิจพอเพียง และกระบวนการได้มา ของ หลักเศรษฐกิจพอเพียง หลักการทรงงาน หลักการบริหาร เทคนิค หรือ เคล็ดลับวิชาวัดกรรม และ ศาสตร์พระราช

ศาสตร์พระราชานิติบัญญัติของแผ่นดิน

สถาบันเศรษฐกิจพอเพียง

๑. ศาสตร์พระราชานิติบัญญัติ และการพัฒนา

ศาสตร์พระราชานิติบัญญัติ (นิติบัญญัติของแผ่นดิน) เป็นคำที่สถาบันเศรษฐกิจพอเพียง และเครือข่ายกลไกกรมธรรมชาตินิติ ใช้เรียก ผลการพัฒนา และ “นวัตกรรม” จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ทรงมีพระราชดำริ (King Initiative) คิดค้น พัฒนา ทำการ ศึกษา วิจัย นำวิชาการสมัยใหม่ผสมผสาน ผสมเข้ากับองค์ความรู้นิติบัญญัติของบรรพบุรุษ ไปทดลองใช้ และปฏิบัติจริง ในโครงการพระราชดำรินิติกว่า ๔,๕๐๐ โครงการ จนประสบความสำเร็จ และได้พัฒนาขึ้นเป็น

๑) หลักการบริหาร ได้แก่ “การบริหาร แบบคนจน” ไม่ติดตำรา เป็นต้น

๒) เทคนิคและ เครื่องมือ มากกว่า ๕๐,๐๐๐ เทคนิค เช่น “เทคนิคที่เหมาะสม”

(กลไกกรมธรรมชาตินิติ การทำนาธรรมชาตินิติ ฯลฯ)

๓) กรอบในการปฏิบัติงาน ได้แก่ “หลักการทรงงาน” ๒๓ + ๑ หลักการ

๔) ศาสตร์พระราชานิติบัญญัติ ๓ ด้าน ซึ่งมีมากกว่า ๕๐ วิชา

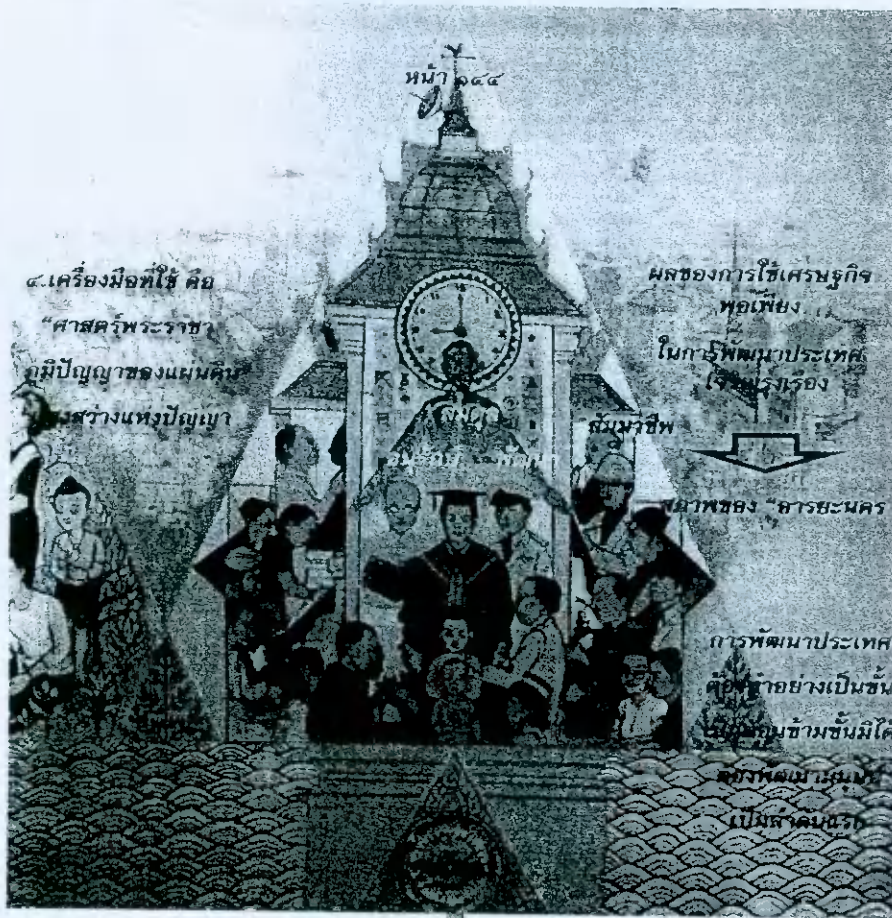
ซึ่งในอนาคต ศาสตร์ของพระราชานิติบัญญัติเหล่านี้จะกลายมาเป็น “นิติบัญญัติของแผ่นดิน” ให้คนรุ่นหลังๆ ได้นำไปต่อยอดพัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตร ตำรา ที่ใช้ในการเรียนการสอน ทั้งในประเทศและในระดับโลก ต่อไป

หมายเหตุ : ในปัจจุบันได้มีการนำศาสตร์พระราชานิติบัญญัติไปประยุกต์ตลอดจนพัฒนาทฤษฎีใหม่ขึ้นใช้ในการพัฒนาในสถาบันการศึกษาหลายแห่ง เช่น นิติ-สถาปัตย์ กลไกกรมธรรมชาตินิติ ทฤษฎีบันไดเก้าขั้นสู่ความพอเพียง การบริหารจัดการลุ่มน้ำ (จากพระราชดำริการพัฒนา “แบบองค์รวม” “จากภูผาสู่หุบเขา” การบริหารจัดการในระดับลุ่มน้ำ หรือที่ทรงเรียกว่า ถาดขนมครก และให้ทำแหล่งน้ำให้กระจายทั่วลุ่มน้ำ ทรงเรียกว่า หลุมขนมครก ที่สถาบันเศรษฐกิจพอเพียงได้พัฒนาขึ้นเรียกกันว่า “โคก หนอง นา โมเดลที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน (บนโคก ให้ปลูกป่าสามอย่างประโยชน์สี่อย่าง ในหนอง ในนา ให้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่) ตลอดจนการพัฒนาชุมชนแนวใหม่ โดยใช้ หลักการ บวร การบริหารจัดการแนวใหม่ เป็นต้น

ศาสตร์พระราชา ในที่นี้หมายถึง “วิชา” หรือ แสงสว่างแห่งปัญญา ที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงค้นคิด ปรับปรุงศาสตร์ต่างๆ ร่วมกับการประยุกต์ใช้ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นนำมาผสมผสานกันโดยทดลองปฏิบัติ ทำซ้ำหลายครั้งในหลายพื้นที่ จนสามารถ พัฒนานำไปใช้แก้ปัญหาในด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพระราชทานให้ใช้เป็นแนวทาง ในการแก้ปัญหา และดำรงชีวิต ของพสกนิกรตลอดช่วงการทำราชการอันยาวนานกว่า ๗ ทศวรรษ

๒. ที่มาของศาสตร์พระราชา และแรงบันดาลใจ

สถาบันเศรษฐกิจพอเพียงได้ศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับศาสตร์พระราชา จากแนวทางการดำเนินงานโครงการพระราชดำริ พระราชดำรัสเกี่ยวกับการเกษตร รวมทั้งพระบรม ราโชวาท ตลอดจน รวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับการแก้ไข ปัญหาความยากจนของเกษตรกร โดยได้นำมาสรุปในเบื้องต้น ไว้เป็นหมวดเป็นหมู่ ซึ่งได้ กรอบแนวคิดมาจากภาพปริศนาภาพสุดท้ายในหนังสือพระราชนิพนธ์พระมหาชนก ทั้งส่วนที่เป็นหลักการที่เป็นคำริของพระองค์ท่าน และวิธีการปฏิบัติจากการที่ภาคประชาชนได้นำไป ทดลองใช้แล้วได้ผล ตามสภาพภูมิ-สังคม ตามแต่กรณี นำเสนอให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับไปพิจารณา ดำเนินการตามความเหมาะสม เพื่อการพัฒนาและศึกษาเพิ่มเติมตามสมควร ต่อไป

๓. วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นการจุดประกายความคิดให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในทุกระดับ เช่น ผู้ที่มีหน้าที่ทางวิชาการ สถาบันการศึกษา (ราชภัฏ) ผู้ที่มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ทั้งหน่วยราชการ ภาคประชาชน ประชาสังคม (ศูนย์ฝึกอบรมเครือข่ายปราชญ์ของแผ่นดิน) เพื่อให้ทุกภาคส่วน ได้มีส่วนร่วมกันพัฒนาขึ้นเป็นตำราและหลักสูตร ตลอดจนการเขียนตำราลงบนแผ่นดิน

หมายเหตุ ตัวอย่าง การเขียนตำราลงบนแผ่นดิน ได้แก่ วิชากรสิกรรมธรรมชาติ ที่ได้รับศาสตร์ของพระราชฯ และทฤษฎีใหม่จำนวนมาก เช่น ทฤษฎีการคืนชีวิตให้แผ่นดิน ซึ่งเป็นหลักในการเตรียมดิน โดยใช้สิ่งที่มีชีวิตในดินให้ทำหน้าที่ปรับปรุงสภาพดินให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ เช่น ทฤษฎีการหมักดิน การไม่เปลี่ยดิน ไม่เผา ไม่ฆ่าสิ่งมีชีวิตในดิน การออกแบบ ภูมิ-สถาปัตย์ ใช้ในการออกแบบฟาร์ม เป็นต้น

ในปัจจุบันมีการนำศาสตร์พระราชฯและทฤษฎีใหม่ด้านการเกษตรทำเป็นต้นแบบ หรือที่เรียกว่า เขียนตำราลงบนแผ่นดิน ไว้หลายแห่งเช่น ที่ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ จ. นครนายก ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง จ.ชลบุรี ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงด้วย ศาสตร์พระราชฯ หนองใหญ่ ชุมพร ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติ สองสลึง ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ ชาวบ้านชุมชนแม่ระวาน จ.หวัดตาก และอีกหลายแห่งที่กำลังพัฒนา ฯลฯ) และได้ขยายไปสู่ การแก้ไขปัญหาในระดับลุ่มน้ำโดยได้ทำต้นแบบและเขียนตำราไว้บนแผ่นดินโดยได้อธิบาย หลักการทำงานของพระองค์ท่านไว้ในหลายพื้นที่ต้นน้ำ เช่น ชุมชนต้นน้ำน่าน อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ม.ห้วยกระทิง ตำบลแม่ละมาด อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน อ.ปง จังหวัดพะเยา ศูนย์สงครามพิเศษ จังหวัด ลพบุรี เป็นต้น

๔. การกำหนด หมวด หมู่ ของศาสตร์พระราชฯ

จาก นัย แห่งศาสตร์ของพระราชฯจากหนังสือพระราชนิพนธ์พระมหากษัตริย์ สามารถ แบ่งออกได้เป็น ๓ หมวดใหญ่ๆได้แก่ ๑) ศาสตร์ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากร ๒) ศาสตร์ ด้านการพัฒนามนุษย์ ๓) ศาสตร์ด้านการพัฒนาและบริหาร ดังนี้

๓.๑ ศาสตร์ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ ที่รวมถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ศิลปะ วัฒนธรรม ความเชื่อรวมทั้งองค์ความรู้ดั้งเดิมของบรรพบุรุษ ฝีมือช่าง ฯลฯ

๑. ศาสตร์ด้านการอนุรักษ์ (ฐาน) ทรัพยากร ได้แก่ วิชาการด้าน อนุรักษ์ ทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนการเก็บรักษา และขยายพันธุ์กรรมพันธุ์เมืองรวมทั้งศิลปะวิทยาการ องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ครู คลัง ช่าง หมอ) รวมทั้งศาสตร์ทางด้านศิลปะทั้งหลาย (จิตรกรรม วรรณกรรม) เป็นต้น

๑.๑ การอนุรักษ์ทรัพยากรดิน มียุทธศาสตร์ที่ใช้ในการขับเคลื่อนงาน เรียกกันในเครือข่ายว่า “การคืนชีวิตให้แผ่นดิน” ซึ่งเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตในดินที่เคยถูกระบบเกษตรเชิงเดี่ยวทำลาย เป็นศาสตร์เกี่ยวกับจุลินทรีย์ และการทำงานของสิ่งมีชีวิตในดิน รวมทั้งระบบรากของพืช และลักษณะความอุดมสมบูรณ์ของดิน ที่พึ่งพาระบบนิเวศเป็นหลักการ

๑.๑.๑ เป็นศาสตร์ที่สามารถนำไปใช้ได้แก่ ปัญหาของดิน เช่น ดินเค็ม ดินเปรี้ยว ดินพลุ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ การชะล้างพังทลายของดิน (การตี๋มเขินของลำน้ำ และเขื่อน) ดินเลื่อนสไลด์ ที่เกิดจากนโยบายและความโลภของมนุษย์และกลุ่มผลประโยชน์

๑.๑.๒ วิธีแก้ปัญหาคุณภาพดิน ใช้วิธีแบบโบราณโดยใช้ ปุยคอก ปุยอินทรีย์ ปุยพืชสด สำหรับปัญหาดินเปรี้ยว โดยศาสตร์พระราชที่ใช้คือ การแก้งดิน ทำกสิกรรม แบบไม่พอกเปลือกเปลือกดิน ให้หมักดิน ไม่เผา ใช้หญ้าแฝก ในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ป่า ใช้จุลินทรีย์ฟื้นคืนชีวิตให้ดิน การจัดการแมลงโดยใช้ระบบนิเวศที่เหมาะสม เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นพระราชดำริ พระราชดำรัสในการแก้ปัญหาทางการเกษตรทั้งสิ้น

๑.๒ การอนุรักษ์น้ำ (บริหารจัดการน้ำ)

๑.๒.๑ สำหรับการแก้ปัญหาเรื่องน้ำนั้น ทรงมีแนวทางการจัดการน้ำอย่างครบวงจรครบทุกด้าน ได้แก่ การแก้ปัญหา น้ำมาก (น้ำท่วม) ปัญหาน้ำน้อย หรือภัยแล้ง น้ำเค็ม น้ำกร่อย น้ำ คุณภาพต่ำ (น้ำเน่า) แนวทางและวิธีแก้ปัญหาเรื่องน้ำด้วยศาสตร์พระราช เช่นปัญหา น้ำเน่าเสีย โดยการใช้อุทธรมปราบอุทธรม หรือ “โศธรรมาชาติ”

(ผักตบชวา) แก้ปัญหาน้ำท่วมโดยใช้ "ทฤษฎีแก้มลิง" แก้ปัญหา น้ำมาก และน้ำน้อย โดยการปรับพื้นที่ทำการเกษตรเป็น โมเดลการพัฒนาใหม่ " โคก คลอง หนอง น

๑.๒.๒ การบริหารจัดการน้ำ

น้ำในอากาศ เช่น ฝนหลวง

น้ำบนดิน เช่น การชลประทาน

น้ำใต้ดิน เช่น การเก็บน้ำไว้ใต้ดิน

น้ำใช้ทางการเกษตรทฤษฎีใหม่ ๓ระดับ เช่น เชื้อนใหญ่ เดิม อ่างใหญ่ เดิม อ่างน้ำในไร่นาทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

๑.๓ การอนุรักษ์ป่า

๑.๓.๑ จากปัญหาการบุกรุกทำลายป่าเพื่อทำการเกษตร ระบบเกษตรแบบทำลายล้าง พระองค์ท่านทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับปัญหาต่างๆที่ สามารถนำไปแก้ปัญหา การบุกรุก ถางป่า ไฟป่า เชาหัวโล้น ลาดชัน ลักروبตัดไม้หายาก ดินเลื่อนไถล

๑.๓.๒ โดยนำเสนอ ทฤษฎีการปลูกป่า โดยมีหลักการ และแนวทางการปลูกป่าที่สำคัญ ได้แก่ "ปลูกป่าในใจคน" "บ้านเล็กในป่าใหญ่" "คนอยู่ป่ายัง" "ทฤษฎีการปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก" โดยรักษาไม้ให้คนเข้าไปทำลาย "ป่าเปียกป้องกันไฟ" (การทำฝายแม้ว ปลูกแฝก ต้นไม้ และ การทำแก้มลิง และการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การปลูกป่าชายเลน เป็นต้น

๑.๔ ความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งรวมถึงความหลากหลายของระบบนิเวศ ที่มีองค์ประกอบของ พืช สัตว์ และสังคมมนุษย์ที่มีความแตกต่างทาง พันธุกรรม ศาสนา ลัทธิความเชื่อ จารีตประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม องค์ความรู้ (ช่าง หมอ) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ โดยการประยุกต์ใช้ ได้แก่ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ธนาคารต้นไม้ ความเชื่อและการรักษาประเพณีเกี่ยวกับแม่โพสพ แม่คงคา แม่พระธรณี เป็นต้น

๓.๒ ศาสตร์ด้านการพัฒนาและบริหารในทางสายกลาง (การพัฒนา และบริหาร) เช่น เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ กสิกรรมธรรมชาติ การพัฒนาชุมชน แนวใหม่ชุมชนจัดการตนเอง การบริหารจัดการน้ำ ภูมิสังคม ภูมิ สถาปัตยกรรม

๒.๑ ศาสตร์ด้านการพัฒนา และบริหาร

๒.๑.๑ ด้านเศรษฐศาสตร์ พระองค์ทรงแสดงพระปรีชาสามารถในการกำหนดทฤษฎีการพัฒนาประเทศขึ้นมาใหม่ เพื่อเป็นทางเลือกให้กับประเทศไทยและชาวโลก ให้ชื่อเรียกว่า “เศรษฐกิจพอเพียง “ เป็นทฤษฎีใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดความสุขสูงสุดในทุกมิติ “เศรษฐกิจพอเพียงไม่มีในตำรา จะมีได้อย่างไร เพราะเราเพิ่งคิดขึ้นมา” เป็นทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่ไม่ปฏิเสธ ทฤษฎีเก่า ทั้งเศรษฐกิจหลังเขา เศรษฐกิจชุมชน (คอมมูน) และเศรษฐกิจการค้า แต่ได้ทรงนำเอาปรัชญาพอเพียง ใช้ในการเปลี่ยนวิธีคิดของคนให้รู้จักพอ ไม่โลภ ไม่เบียดเบียน รู้จักแบ่งปัน “Our lost is our Gain”

๒.๑.๒ ด้านการเกษตร ได้แก่ เกษตรทฤษฎีใหม่ หมายรูปแบบการผลิตผสมผสานที่เน้นการวางแผน นำศาสตร์ด้านการอนุรักษ์มาใช้ร่วมกันกับการเกษตรได้อย่างลงตัว เช่น บริหารจัดการ ดิน น้ำ ป่า และระบบนิเวศ ในพื้นที่เกษตรกร เป้าหมายของการผลิตที่เน้นการบริโภค ให้พออยู่ พอกิน พอใช้ พอร่มเย็น เสียก่อน ที่จะพัฒนาในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งผลของเกษตรทฤษฎีใหม่ได้ทำให้เกิดผลกระทบต่องานวิชาการด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเกษตร ที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับทฤษฎีใหม่ เกิดเป็นศาสตร์พระราชานี้หลายด้าน เช่น

๑) การบริหารจัดการทรัพยากร ตามเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้แก่

๑.๑) การทำฝาย เพื่อกักเก็บน้ำ ฝายชะลอน้ำ ทำให้ป่าเปียก เพิ่มประสิทธิภาพในการปลูกป่า รวมทั้งการใช้หญ้าแฝกช่วยในการอนุรักษ์ดิน ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ปลูกแซมในช่วงการปลูกป่า เพื่อให้ป่ามีศักยภาพในการอุ้มน้ำ ไว้ในดิน ในรากของหญ้าแฝก และการทำแก้มลิง เพื่อช่วยชะลอน้ำท่วม และเก็บน้ำไว้ใช้ในการทำชลประทานระบบการส่งน้ำใต้ดิน ในฤดูแล้ง

๑.๒) ทฤษฎีใหม่การบริหารจัดการดิน

ปรับพื้นที่การเกษตรอย่างยั่งยืน ให้เป็น (โคก หนอง นา โมเดล) และปรับปรุงบำรุงให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ โดยมียุทธศาสตร์ “การคืนชีวิตให้แผ่นดิน” มีทฤษฎีการเลี้ยงดินให้ดินเลี้ยงพืช ซึ่งแตกต่างกับทฤษฎีเก่า ที่ใช้ปุ๋ยเคมีในการเลี้ยงพืช เป็นต้น

๑.๓) เทคนิคการผลิตที่เหมาะสม

เทคนิคกลีกรมธรรมชาติ (ไม่เผา ทยุดฆ่า ไม่ปกเปลือก
เปลือยดิน ให้หม่นดิน หญ้าแฝก ใช้จุลินทรีย์คืนชีวิตให้แผ่นดิน บริหารจัดการแมลงโดยใช้
ระบบนิเวศ ใช้สมุนไพรม (ต้องมีป่าจึงมีสมุนของไพร)

เทคนิคกลีกรมไร้สารพิษ ซึ่งหลักการเดียวกันกับกลีกรม
ธรรมชาติ แต่เน้นความสมดุลระหว่างพืชด้วยกันเอง ไม่เลี้ยงสัตว์

๑.๔) การบริหารจัดการแมลง

โดยใช้ความสัมพันธ์ของระบบนิเวศป่า จากการปลูกป่าสาม
อย่างประโยชน์สี่อย่าง ที่เอื้อกับระบบเกษตรทฤษฎีใหม่ เกิดระบบดูแลแมลงโดยธรรมชาติ

๔) ทฤษฎีการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรม (สมุนไพรม ๗ รส)

การนำสมุนไพรมที่ได้จากป่าสามอย่างประโยชน์สี่อย่าง ใช้ภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น นำมาทำการหมักดอง เกิดผลิตภัณฑ์และปัจจัยที่ใช้ในการผลิตนำไปใช้
ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น สอร์โมน ยาที่ใช้ใน พืช สัตว์ คน เป็นต้น

๖) การส่งเสริมการเกษตรเกษตรกรรมยั่งยืน

พระราชดำรัสเกี่ยวกับเกษตรกรรมยั่งยืนตามหลักเศรษฐกิจ
พอเพียง ที่ได้มีการนำไปประยุกต์ใช้ ได้แก่ เกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน เกษตรตามแนวทฤษฎี
ใหม่ เกษตร สมดุล สวนสมรม ไร่หมุนเวียน (ปะกาเกะยอ) เกษตรประณีต (เครือข่าย
ปราชญ์ชาวบ้านอีสาน เป็นต้น

๗) ทฤษฎีการพัฒนาสหกรณ์แนวใหม่ (สหกรณ์ในวัด)

การสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน (จากความหมายการพัฒนา
อย่างยั่งยืน "การพัฒนาอย่างต่อเนื่องและการใช้ประโยชน์อย่างไม่มีที่สิ้นสุด) เช่น อุจาระ
วิทยา (ศูนย์ภูมิรักษ์ ศูนย์ กลีกรมธรรมชาติพะโต๊ะ) การทำพลังก๊าซชีวภาพในการหุงต้ม
ทำวิสาหกิจชุมชนเช่น โรงงานน้ำดื่ม สัจจออมทรัพย์ โรงงานปุ๋ยชีวภาพ กลุ่มผลิตข้าว
อินทรีย์ เป็นต้น

๘) สามอาชีพกู่ชาติ

จากหลักการพัฒนาย่างยั่งยืนที่พระองค์ท่านให้คำจำกัดความไว้ข้างต้น นำไปสู่การทำสามอาชีพภูษาคติ ที่ครอบคลุม หลักการของการเจริญเติบโตสีเขียวที่เน้น ๑.มิติ ความปลอดภัยด้านอาหาร โดยส่งเสริมการผลิต ทำกิจกรรมไร้อาหารพิษ (เกษตรอินทรีย์) ๒.มิติ การปลูกป่าฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ ๓.มิติสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ชยะวิทยา (แยกขยะและการทำปุ๋ยชีวภาพ) ที่นำไปสู่ (ZERO WASTE)

๙) กลไกกรมธรรมชาติ

คืนชีวิตให้แผ่นดิน เป้าหมายเพื่อตอบสนองนโยบาย พออยู่พอกิน พอใช้ พอर्मเย็น ซึ่งเป็นเครื่องทำให้เกิด ผลตาม ทฤษฎีใหม่ขั้นที่๑ เช่น ฐาน คนรักแม่โพสพ (ชาวอินทรีย์) คนรักขี้ป่า (ป่าสามอย่างประโยชน์สี่อย่าง) คนติดดิน (บ้านดิน) คนมีน้ำยา (สบู่ แชมพู น้ำยาเอนกประสงค์) คนมีไฟ (ไบโอดีเซล) พลังงานทดแทนด้านอื่นๆ ชีวมวล ไฟฟ้าพลังน้ำ พลังแสงอาทิตย์ เป็นต้น

หมายเหตุ : กลไกกรม (ธรรมชาติ) เป็นศาสตร์ที่พระราชามีดำริ ให้ไปศึกษาค้นคว้าและพัฒนาขึ้นมาใช้ ขณะนี้มีการเขียนตำราลงบนแผ่นดินแล้วในศูนย์มีกอบรมเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน

๒.๒ การบริหารจัดการ เช่น ธุรกิจเชิงคุณธรรม การประยุกต์ใช้ปรัชญาพอเพียงกับภาคธุรกิจ (ตัวอย่างความสำเร็จ เช่น ชุมพรคัมภานา River Pro ธรรมธุรกิจ บริษัทโรงงานน้ำตาลขอนแก่น)

๒.๒.๑ การบริหารจัดการธุรกิจทุกขนาด เช่น ธุรกิจการท่องเที่ยว โรงแรม โรงงานอุตสาหกรรม งานบริหารงานบุคคล (การประยุกต์ใช้ นำไปสู่การจัดทำมาตรฐานเศรษฐกิจพอเพียงในภาคอุตสาหกรรม มอก.๙๙๙๙)

๒.๒.๒ การบริหารศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงด้วยศาสตร์พระราชเพื่อการพึ่งตนเอง (ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่หนองใหญ่ จ.ชุมพร) การบริหารเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านเพื่อการพึ่งตนเอง)

๒.๒.๓ การบริหารจัดการน้ำ การเก็บน้ำไว้บนเขา ทำคลองไส้ไก่ บังคับการไหลของน้ำ การปลูกแฝกคลุมร่องน้ำ การทำฝายชุมชน แก้มลิง ปลูกป่าไม้เศรษฐกิจ

(ไม้ประจำถิ่น) การเพาะกล้าไม้ และการปลูกป่าแบบธรรมชาติ (บ้านแม่ระวาน อ. สามเงา จ.ตาก)

๒.๓ การวางแผน (กระบวนการวางแผน หลักการทรงงาน)

๒.๓.๑ การวางแผนพัฒนาการผลิตเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ ที่มี ลักษณะผสมผสานมีความหลากหลายตามภูมิสังคม เช่น เกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน เกษตรผสมผสาน (ไม่ใช้สารเคมี) เกษตรสมดุล กสิกรรมไร้สารพิษ ข้าวอินทรีย์ ระบบฟาร์ม มันอินทรีย์ + อ้อยอินทรีย์ + ข้าวอินทรีย์ และป่าสามอย่างประโยชน์สี่อย่าง ใช้หลัก “กสิกรรมธรรมชาติ” แผนการผลิตและผังฟาร์มที่ต้องใช้ทฤษฎีใหม่ ด้านต่างๆประกอบกัน เช่น

๑. ทฤษฎีใหม่ด้านการบริหาร การจัดการฟาร์มแนวใหม่ ฟังพาดตนเองในทุกระดับ

๒. ทฤษฎีใหม่ด้านการตลาด “ขายในที่ไมไกล” ลดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง กำหนดราคาและมาตรฐานของตนเอง

๓. ทฤษฎีใหม่ด้านการรวมกลุ่มการผลิต และการตลาด เช่น กลุ่มสัมมาชีพเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ในวัดตามแนวพระราชดำริส การบริหารจัดการชุมชนพึ่งตนเอง และ การจัดตั้งเครือข่ายการผลิตการตลาด (ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๓) เช่น การรวมกลุ่ม ทำอ้อยอินทรีย์ มันอินทรีย์ กลุ่มข้าวสัมมาชีพเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน จ.สระแก้ว

๒.๓.๒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ภายใต้ทฤษฎีใหม่

๑. ทฤษฎีใหม่ “ การพัฒนาต้องเป็นขั้นเป็นตอน” แบ่งเป็นสามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ เริ่มต้นที่ เกษตรกร ทำแผนการผลิตปรับระบบการผลิต จากเคมีเชิงเดี่ยวเป็นเกษตรอินทรีย์ พื้นบ้าน (ต้องรู้ข้อมูลค่าใช้จ่าย รายได้ ในครัวเรือน การลงทุนค่าใช้จ่ายด้านการเกษตรและอาชีพ และรายได้จากการเกษตร เพื่อใช้วิเคราะห์ปัญหาสาเหตุ ศักยภาพ ทั้งนี้ ระบบเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ เกษตรอินทรีย์พื้นบ้าน ต้องพึ่งพาความอุดมสมบูรณ์ ของระบบนิเวศ ดิน น้ำ ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ เศรษฐกิจพอเพียงขั้นพื้นฐาน (พออยู่ พอกิน พอใช้ พอร่มเย็น)

ชั้นที่ ๒ เศรษฐกิจพอเพียงเขาหมาย ถึงเศรษฐกิจชุมชน

เป้าหมายเพื่อการช่วยเหลือกันเองในชุมชน การรวมกลุ่มเพื่อพึ่งพากันเอง เช่น การทำธนาคารเศรษฐกิจพอเพียงรูปแบบต่างๆ เช่น ธนาคารที่ดิน (โฉนดชุมชน) ธนาคารข้าว ธนาคารต้นไม้ ธนาคารกล้าพันธุ์ไม้ ธนาคารพันธุกรรมพืช ธนาคารโคกระบือ (เพื่อพลังงานสัตว์ทดแทน) สัจจะออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน เช่น โรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การรวมกลุ่มการผลิตข้าวอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน โรงสีดาวกระจาย ร้านค้าชุมชน (จ.ชัยนาท) การปลูกป่าชุมชน บ้านแม่ระวาน จ.ตาก

ชั้นที่ ๓ ทุนใหญ่ช่วยเหลือเกื้อกูล ชุมชน สร้างธุรกิจคุณธรรม สร้างคนกลางที่มีคุณธรรม ทฤษฎีใหม่ในการบริหารจัดการสินค้าเกษตรอุตสาหกรรม เป็นทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๓ เชื่อมกับระบบอุตสาหกรรมพอเพียง มาตรฐานอุตสาหกรรมพอเพียง พัฒนาการเชื่อมโยงระบบเกษตรและอุตสาหกรรมพอเพียง (ZERO WASTE) ระบบการผลิต การตลาดแบบครบวงจร (จังหวัดยโสธร ในนามของข้าวคุณธรรม และ ข้าวสามอาชีพเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน จ.สระแก้ว)

หมายเหตุ : ๑) การจัดทำแผนเศรษฐกิจพอเพียงชุมชน จะใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โดยชุมชนจะต้องจัดทำข้อมูลชุมชนเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา ความขาดแคลน และศักยภาพของชุมชน ลดรายจ่ายของชุมชน โดยขั้นที่หนึ่งลดสิ่งฟุ่มเฟือย อบายมุข ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ผลิตภัณฑ์ที่มีวัตถุดิบใช้กันในชุมชน (วิสาหกิจชุมชน ตั้งแต่ปัจจัยการผลิตและอาหารเครื่องใช้ รวมทั้ง เป็นการพัฒนาในมิติอื่นๆพื้นที่ในขอบเขตของชุมชน หมู่บ้าน ลุ่มน้ำย่อย

๒) ขอบเขตความหมายของชุมชน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่หมู่บ้านหรือตำบลในความหมายของการปกครอง แต่หมายถึง ความสนใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน ถ้าสามารถทำในระดับหมู่บ้านก็คนส่วนใหญ่ของหมู่บ้านให้ความศรัทธา เศรษฐกิจพอเพียงเหมือนกัน)

๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนควรเริ่มต้นที่แผนการผลิตของแต่ละบุคคล และแผนของชุมชนด้านต่างๆ ที่มองเชื่อมต่ออย่างเป็นองค์รวม ประกอบด้วย

๓.๑) แผนพัฒนาสามอาชีพเกษตรเพื่อความมั่นคงและปลอดภัยด้านอาหารครบ วงจร รวมทั้งแผนการตลาด ทั้งสามระดับ ปัจเจก ชุมชน ตลาดแข่งขัน ทำอย่างเป็นขั้น

เป็นตอน ไม่จำเป็นต้องทำทุกระดับพร้อมกัน เพราะถ้าหากไม่ผ่านตามขั้นตอนแล้วก็อาจทำให้เสียเวลาเปล่า เพราะแผนต้องเกิดจากเหตุปัจจัยความพร้อมของชุมชนในขณะนั้นๆ

๓.๒) แผนพัฒนาวิสาหกิจ เพื่อพึ่งพากันเองในปัจจุบันการผลิต ร้านค้าชุมชน สินค้าในร้านค้าชุมชน ควรเป็นสินค้าที่ผลิตจากชุมชน โดยมีการนำวัตถุดิบในชุมชนมาใช้

๓.๓) แผนพัฒนาพลังงานทดแทน ได้แก่ พลังงานลม พลังงานน้ำ พืชพลังงาน พลังงานสัตว์ทดแทน (ธนาคารโคกระบือ) พลังงานชีวมวล

๓.๔) แผนด้านการอนุรักษ์ ดิน น้ำ ป่าในพื้นที่ชุมชน เช่น โครงการการปลูกป่า สามอย่างประโยชน์สี่อย่างเสริมในที่สาธารณะ วัด โรงเรียน และปลูกเสริมในป่าชุมชน การทำเหมืองฝาย ปลูกแฝก แก้มลิง ธนาคารพันธุ์พืช

๓.๕) แผนพัฒนางานด้านสาธารณสุข แพทย์แผนไทย นวด แปรรูปสมุนไพร

๓.๖) แผนพัฒนาอาชีพเสริม ทำสบู่ แชมพู น้ำยาเอนกประสงค์ ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ นำส้มควั่นไม้ เลี้ยงกบ เพาะเห็ด ร้านค้าชุมชน

๓.๗) แผนงานด้านสาธารณสุขพื้นฐานชุมชน สุขอนามัย

๓.๘) แผนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและจิตสำนึกแผนการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

๓.๙) แผนบรรเทาสาธารณภัย ค่ายฝึกอบรมเผชิญภัยพิบัติ

๓.๑๐) แผนงานวิจัยเชิงปฏิบัติจริงแบบมีส่วนร่วม

ฯลฯ

๓. การพัฒนามนุษย์ เพื่อให้มีคุณธรรม จริยธรรม(ทางสายกลาง) เพื่อสร้างความสมดุลในใจ ให้รู้จักพอ การทำให้เกิดความสมดุลระหว่าง การอนุรักษ์และการพัฒนา/บริหารให้ได้ สมดุลนั้นจะต้องใช้ความเพียร และการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณธรรมซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนา เศรษฐกิจพอเพียง จำเป็นต้องพัฒนามนุษย์ให้มีคุณธรรมให้รู้จักพอ จำเป็นอย่างยิ่งในเรื่อง การ ปฏิวัติระบบการศึกษา การเรียนการสอนคุณธรรม เป็นหลัก

๓.๑ การพัฒนามนุษย์ คือการนำคุณธรรมและจริยธรรมมาใช้ในการอบรมสั่งสอนทำให้คนเป็นมนุษย์ จากพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อ ประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ทรงเน้นไปที่การพัฒนาคน หมายถึง การพัฒนาคนให้มี จิตใจสูง ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม (โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักวิชาการ นักธุรกิจในทุก ระดับ) การนำทางสายกลางมาประยุกต์ในเศรษฐกิจพอเพียงนั้นต้องพัฒนาคน ให้เป็นมนุษย์ โดย การมีสัมมาทิฐิ ที่จะรู้ว่าอะไรคือสาเหตุของการเกิดทุกข์ โดยใช้คู่มือมนุษย์ เพื่อให้รู้จักตนเอง (เบญจขันธ์) หรือขันธห้า มีความปรารถนาที่จะพ้นทุกข์ ถึงพร้อมด้วยศีลทั้งทางกาย วาจา ใจ ทำสัมมาชีพ มีความเพียร มีสติ และปัญญา การให้

๓.๒ การปฏิวัติการศึกษา จัดตั้งโพธิyalัย มหาวิทยาลัย (โพธิวิทยาลัย สระแก้ว) พัฒนาศูนย์ฝึกอบรมสั่งสอนแบบเบ็ดเสร็จ พัฒนาองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม สัมมาชีพมหาวิทยาลัย ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามศาสตร์พระราชา (ครู คลัง (ยุ่งฉาง) ช่าง (ช่างสิบหมู่) หมอ (แพทย์แผนไทย)

อย่างไรก็ตามเอกสารฉบับนี้เป็นเพียงการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับศาสตร์พระราชาก็เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการพัฒนาการเกษตรแนวใหม่ หรือเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ ยังมีเรื่องราวการดำเนินการและการพัฒนาศาสตร์ของพระราชา ให้เป็นตำราที่เขียนลงบนแผ่นดิน และพัฒนาตำราใช้สอนกันในระดับต่างให้ทั่วถึงต่อไป

จงให้มีศรัทธาที่เกิดจากการฟัง สุตตมยปัญญา จนสามารถจินตนาการ (จิน ตะมยปัญญา) และ มีการปฏิบัติได้จริง ภาวนามยปัญญา เพื่อให้เกิดผลจริงตามศาสตร์พระราชา สร้างความเชื่อมั่นในศาสตร์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่าสามารถ นำไปใช้แก้ปัญหาของมนุษย์ชาติ และชาวโลกได้จริง เพราะได้มีการพิสูจน์แล้ว และ จงศรัทธา ในสาวกของพระองค์ท่าน ที่ ปวารณาตัวเดินตามรอยเท้าพ่อ ที่ผ่านการพิสูจน์ศาสตร์ของ พระราชามีศรัทธา ในสามระดับ ช่างต้น และมีปณิธานที่แน่วแน่ในการนำศาสตร์ของพระราชาไปใช้เผยแพร่ให้แม่ไพศาลชจร ขยายไปทั่วทุกสารทิศ เพื่อปวงชนชาวไทยและชาวโลก อย่างยั่งยืน ต่อไป